

egy ilyen kocka mervevője. Ez az utolsó perc-szemből a szétválás szerinti első résszel - fekete-fehér, s hangsúlyozza is a különállást, hiszen nem csupán archiv felvételtől áll a Trónörökös elleni merénylet: valóban a Trónörökös alakító színész játssza el, ez tehát felvett részlet. Ráadásul ez a jelenet nem is törekszik arra a realiztikusságra, amely az egész filmen érezhető: inkább csak jelzés marad. Az első és a második rész között valamilyen viszonyt kell feltételeznünk. S éppen ebben az összefüggésben nem osztható néhány kritikus idegenkedése a filmtől; azoké, akik elismerik, hogy minden ízében professzionista mesterművet láttak; csak nem teljesen világos előttük, hogy mi közik Redl ezredes történetéhez. Véleményem szerint nagyon is sok közik is lehet. A film szántalan történelmi utalást tartalmaz: a kettősosztásból következően egy ilyen utalás felmutatássá válik. A Redl ezredes arról szól, hogy a főszereplő, Redl egyéni sorsa, a Redl ezredesek saját elveikből, világnézetükből, véleményükből, hivatalukból, posztjukból, pártállásukból következő sorsa egy közösség, a Redl ezredeseket is magába foglaló közösség bukásához, összeomlásához vezet. Redl egyéni tragédiája, hogy a végén felismeri, félrevezetett volt, s késő van bármiféle változtatásra: egyébként még ekkor is lojálisabb annál, minthogy változtasson. Az értelmezés szerinti első rész - a film tulnyomóan nagyobb része - Redl története, a második rész - egyetlen perc - a közösségé: az egyén, aki hű a rendszerhez, amit részben alakít, de ami nagyobb részben őt magát alakítja, ellukik, s vele együtt tűnik el, onlik össze a rendszer is, egy előre mindvégig látott háborúban.

Eppen ezért, mert eljön a megfogalmazásban a dolgok közötti viszony túlnak látszik egyszerűen ok-okozatnál, a Redl ezredes érzés szerinti nagyobbat lép előre a Mephistó által folytatott uton. És ez az előrelépés jelenti a Redl ezredes fontosságát is; azért, mert egyáltalán felveti ezt a kérdést, s mert az utolsó percben lényegében meg is válaszolja.

Ha azt irtam az elején, hogy korunk alapvetően ironikus, most hozzá kell tennem, hogy alapvetően cinikus is; ezért látszólag nem vesz, nem vehet tudomást a Redl ezredes munkásságáról. S lehet, hogy a tévedését nem tudja majd számbavenni, mert hiába ezt megtenné, már önmaga tragikus lesz.

Csuhai István

Beszélgetés Karácsonyi Bélával, a JATE Központi Könyvtárának igazgatójával

„-“: Az egyetlen gazdasági helyzete küztulottan válságos. Milyen jelenleg a Könyvtár anyagi ellátottsága?

K.: Induljunk 1977-től. A Központi Könyvtár beszerzési költségvetési kerete a következőképpen alakult:

1977: 1 530 e Ft; 1978: 1 530 e Ft; 1979: 1 630 e Ft; 1980: 1 630 e Ft;

1981: 1 830 e Ft; 1982: 1 830 e Ft; 1983: 1 630 e Ft; 1984: 1 780 e Ft;

1985: 1 780 e Ft;

A pénzüsszeg tehát az elmúlt években gyakorlatilag azonos szinten maradt.

„-“: 1977-ben még elegendő volt ennyi?

K.: Nem, sosem volt elegendő, de a szükséges és kért póthiteleket mindig megkaptuk. Ez évente összesen kb. félmillió forintra rügött, bár még ez a mennyiség sem volt megfelelő. A könyvtárnak szerencsére másra is biztosítanak keretet /pl. butor, papírvásárlásra stb./. Ezekből csoportosítottunk át könyv- és folyóiratbeszerzésre. Nehezítette helyzetünket, hogy 1979. január 1-től átvettük a történelmi és ókortudományi szakkönyvtárat. Erre az egységre évente 170 e Ft-os keret van biztosítva. Ebből az összegből öt év alatt eddig összesen kb. egy millió forint jött össze. Azonban szakkönyvtárra eddig kb. két millió forintot fordítottunk. A költségvetés ezt nem vette figyelembe. Mintahogy azt sem, hogy a könyvek és folyóiratok ára kb. évi 20-30 %-kal emelkedik. Kilenc év alatt bekövetkezett 190 %-os emelkedés áll tehát szemben a stagnáló költségvetéssel. Ez oda vezetett, hogy tavaly 1984-ben a folyóiratok felenésztettük az egész keretet. A könyvbeszerzés az idei /1985-ös/ költségvetés terhére történt, mint deficit áthúzódott. Ebben az évben már a folyóiratokat sem tudjuk kifizetni. Lemondunk tehát belőlük. Öngyilkos politika. Az egész elmúlt kilenc évben folyamatosan "rostáltuk" a folyóiratokat, s most ezt a "rostált" anyagot kell tovább szükíteni főleg a levizás beszerzés rovására. Ráadásul olyan a mechanizmus, hogy a külföldi lapokat csál 1986-ra lehet lemondani. Ebből az ürdögi körből nem lehet kitörni. Ezenkívül 1984-ben vérszesen lecsökkentek a póthitelek is. Jelen pillanatban külföldi könyveket egyáltalán nem veszünk, de még mindig futnak be tavalyi, tavalyelőtti rendelések, ezeket pedig ki kell fizetni.

"": Mennyibe kerül egy átlag külföldi könyv?

K.: Mondok egy példát. Megrendeltünk egy könyvet, amelynek a meghirdetett ára átszámítva 600 Ft. Megérkezett számla 6000 Ft-ról szól... De most csak hazai könyveket vásárolunk. Azt is minimálisan. Mutatok még egy számlát. Egyébként ez is a 86-os költségvetés terhére... "Az 1985. február 27.-i AB vásárlás összege: 1485 Ft". Ez egyheti vásárlás végösszege. Szorozza meg 52-vel. Nem túl nagy összeg...

A könyvtár tehát a kötelező példányoktól gyarapszik /mint kiemelt központ, minden Magyarországon megjelent kiadványból kapunk egy példányt./ Azonban: a szépirodalmat a Somogyi könyvtárnak, a biológiaiit Kecskemétnak, az orvosiit a SZOTE-nek kell átadni. Az átadott könyveket tehát nekünk ismét pénzért kell beszerezniük.

"": Mit lehet tenni a költségvetési keret növeléséért?

K.: Semmit. Az egyetem egész pénzügyi helyzetét ez jellemzi. A költségvetés stagnál, helyesebben /a bőrfeljesztésen kívül/ általában 1 %-kal emelkedik, amit azonban csak alapellátásra kell fordítani, azaz az általános iskolára.

Az energia árak évek óta emelkedik, a postaköltség most nőtt a duplájára. Az egyetemenk volt egy "KK" elnevezésű forrása /a külső megbízások munkák jövedelme/. Főleg a TTK, és a Kibernetikai Laboratórium vállalt ilyeneket. Ebből került pénz mindenre, amire különben nem lett volna, s most ez a bevétel is módos értesen csökkent; az üzemeknek, a megrendelőknek sincs erre anyagi bázisuk.

"": Mit lehet tenni ebben a helyzetben?

K.: A népgazdaság jelenlegi helyzetében semmit. A pénztelenség emiatt az egész könyvtári hálózatot, sőt felsőoktatásunk egész rendszerét jellemzi. Hónapról hónapra nő a lemaradásunk a nemzetközi tudományos színvonalától. Az új tudományos eredmények nem fognak eljutni hozzánk.

"": Milyen könyvtár technikai ellátottsága?

K.: Igen, például a megfelelő másoló kapacitás talán segíthetne az elmaradás felszámolásán, legkésőbb az a szakiródmalmi ellátottságot illeti. De valutális nehézségek miatt ez sincs.

Mint ahogy nincs könyvtárunknak számítógépe sem. A könyvtár információs központ. Számítógépnélkül ... Ez még az egyetemen belül is hátrányos helyzetet jelent.

"-": Ez nyilván nagy terhet ró a könyvtári dolgozókra. Mi a helyzet ezen a téren?

K.: Nemzetközileg elfogadott norma szerint minden tízezer kötetnyi gyarapodás után 1 fővel kellene növekednie a létszámnak. Az évi 12-13 ezer egységnyi /csak könyv! / elköltéssel szemben azonban nálunk csökkent a dolgozók létszáma.

"-": Hogyan lehet ebben a helyzetben pl. a tárolási gondokat megoldani?

K.: Nehezen. Tárolási gondjainkat enyhítendő terveztük az udvartér beépítését. Biztató tárgyalásokat folytattunk az építkezéssel, ami mindössze 15 millió forintba került volna. Az új egységben 12 éves gyarapodásunk 150 ezer darab könyv fért volna el. Egy egység elhelyezése és megőrzése mindössze száz forintot emésztett volna föl. A hihetetlenül olcsó megoldás titka a technikában, az üntartó szerkezetben rejlik. E megoldás szerint az állványok /~~anyagok~~ a polcok/ rendszerre csupán a tetőt kell felhuzni. A szinteket így tulajdonképpen maguk a könyvek tartják...

De a pénzhiány miatt a kérdés is lekerült a napirendről.

A jelenlegi megoldás: szükségraktárak az egyetemi pincékben. A szállításhoz személyzetre, kizlekedési eszközökre lenne szükség, egyik sincs.

"-": Ezek után kissé érthetetlennek tűnhet a kérdés a vasárnapi nyitvatartás helyesebben zárva ...

K.: Nem bírtuk emberrel. Az elmúlt időszakban egy főt- és négy részfoglalkozást bocsátottunk el anyagi okokból. Ráadásul heti 42 órára csökkent a munkaidő, s most már 40 óra felül tartunk. Nem lehet ugyanakkora nyitvatartást produkálni.

"-": Vasárnaponként nem segíthetne a hallgatóság?

K.: A nyitvatartáshoz egész apparátusra van szükség. Az apparátus működőképessége pedig a részt vevők szakismeretétől függ. Az egyetemen könyvtár szak nincs. A főiskolás is csak most indul. Azonkívül itt az anyagi felelősség kérdése...

"-": Professzor Ur, Ön szerint meddig tart még ez a kulturális szempontból is válságos helyzet?

K.: Amíg az ország egészének gazdasági helyzete romba nem jön. Amíg a kulturát nem fogják nem preferálni, csak egyenjogúan kezelni, anyagilag is. Addig nincs mese: ki kell jönni abból, ami van. Azonkívül pedig alor a látszat egyszer majd be lehet hozni. A folyóiratok kinaradt évfolyamait utólag is meg lehet venni. Könyvként, kétszerecs áron ...

/A beszélgetést Szilasi László készítette./

Gondolat-jel 1985. 1.sz.

Kiadja a JATE BTK KISZ

Szerkeszti a "- alapszervezet

/Főszerkesztő: Pongrác Tibor/

... rajzokat Danka ... ette.

E számunka Gácsi Hedvig gépelte.

Soksz. eng.: Sényei Róbertné hiv. vez.

Pl.: 350